

Men hvordan oppstår det en Juster?

G-6

LITTERATUR

Anne-Lise Løvlie Schibbye:
MOT NORRMALT!
Bilder fra et langt liv
Gyldendal

Trivelig lesning om Justers liv, hvor selve fenomenet Juster aldri blir tilstrekkelig skildret eller forklart.

Anmeldt av
JAN E. HANSEN

Som revyfigur er Leif Juster et fenomen. Han er ikke skuespiller i den forstand at han kan gå inn i en hvilken som helst rolle. Endog i revysammenheng er han ikke brukbar i enhver tekst. Juster er Juster. Og det er som Juster han gjør seg best. Ja, som Juster er han bortimot genial. Et typisk Juster-nummer kan ikke utføres av noen annen. Til gjen-

gjeld blir ~~en~~ Juster sier og gjør et vaskeekte Juster-nummer. Forskjellen mellom Juster og Juster, mellom privatpersonen og rollefiguren, er ikke nevneverdig stor. Allikevel står han på scenen som fagmann. Han er scenisk intelligent. Sin folkelighet bruker han bevisst. I denne kombinasjon av profesjonell innstilling og personlig sjarm henter han ut en komikk som ingen kan skape for ham eller gjenskape etter ham.

Vår egen dumhet

Folkets egen lengste klovn har en hemmelighet. Den kan nok ikke avlures ham som noe trick. Men vi vet hva den handler om: Å gjøre seg elskelig på vegne av den dårskapen en scenefigur utleverer. Ved å opptre så sympatisk i rollen som dust, får han publikum i latterposisjon. Og selv om det er vår egen dumhet vi

ler av, kjennes det ikke rammende. Noen skadefryd slår heller ikke tilbake. Det er tullebukken på scenen altfor godmodig til. Humoren blir harmløs på denne måten. Men det er ingen grunn til å tro at humoristen selv er et englebarn uten brodd. Juster er en liten luring. Han er igrunnen mer enn det også. Jeg tror at jeg vil kalle ham en ringrev som tidlig klarte å pønske ut en måte å bli Leif Juster på.

Han hadde konkurrenter i faget som både het Bernau og Rose og Diesen. Vi har hatt flere store navn i denne komikerfamilien: Arvid Nilssen, Carsten Byhring, Arve Opsahl. Samtlige var populære artister. Blant de aktive står Opsahl idag som revyskuespiller nummer én. Han er en større skuespiller enn Juster. Men det er nettopp ikke som skuespiller Juster har oppnådd sin selsomme status blant nordmenn. Det er som Juster. Og som Juster er han uovertruffen i alle land til alle tider. Hans treffsikkerhet er ikke pensum for noen teaterskole-elev. Hans suksess er ikke

kunstnerisk betinget i allminnelig forstand. Juster har oppnådd en popularitet på linje med Stomperud og Bustenskjold og Solan Gundersen. Juster er en slags tegneserlefigur.

Han er ikke kunstneren, men kunstverket. Ikke skuespilleren, men rollen. Han er en litterær skikkelse som forfattere og tegnere ville ha diktet frem i underholdningsøyemed, om det ikke var for at han allerede var blitt utformet av Vårherre i full størrelse og levende live under navnet Leif Normann Nilssen.

Efter min mening handler Justers liv på teatret om hvordan denne Leif Normann Nilsen utvikler seg til å bli Juster.

Det er en prosess, mer enn et biografisk forløp, mer enn dette som ellers blir kalt en karriere. Dette at noen ganske få mennesker, som hverken er født kongelige eller intellektuelle, plutselig — det vil si ytterst gradvis — stiger opp av et folkedyp og forvandler seg til en mytisk størrelse. Berømmelsen er nå et fenomen for seg. Victor Bernau var også berømt. Suksessen har også sine veier å gå. Ingen kan benekte at Arvid Nilssen gjorde stor kunstnerisk suksess med sitt frap-

perende melankolske stumps pill. Med hensyn til Juster er det noe annet. Han er berømt på en annen måte enn Bernau. Han har også gjort suksess på helt andre forutsetninger enn Arvid Nilssen. Det er hverken lykken eller forstanden, kunsten eller livet som har utfoldet seg på noe høyere nivå i Justers tilfelle. Det er som sagt noe annet. Et mystisk kontakthold som har utviklet seg mellom en tynn mann og et lite folk. Det har nesten noe metafysisk ved seg. Noe mirakuløst og uforklarlig.

På det jevne

Hvis boken om Leif Juster hadde avtegnet denne «uforklarlige» prosessen, kunne den ha blitt et høyst særegent skriftstykke i norsk biografisk litteratur. Men i sin bok «Mot normalt! Bilder fra et langt liv» har ikke Anne-Lise Løvlie Schibbye tematisert dette. Sympatien er der, humoren og sjargongen og stiltønen er der, karriøren og suksessen og berømmelsen er der. Kort sagt: Biografisk fortelling på det jevne og lune.

Nå skal man ikke vente at artisten selv kan kommentere hemmeligheten bak sin gjennomslagskraft. Det er en del av selve hemmeligheten at Leif Juster alltid har snakket ganske «enkelt» om Juster. Så gjorde jeg sånn, og så sa jeg slik. Ja, han har nesten omtalt seg selv i tredje person, som det objektive fenomen han er i vår moderne mytologi. I boken hører vi stemmen hans. Det er trivelig lesning. Men Juster-dimensjonen, sett utenfra, viker unna. Dessverre.

KULTUR